

Hebrew A: literature – Standard level – Paper 1
Hébreu A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Hebreo A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 10 May 2017 (afternoon)
Mercredi 10 mai 2017 (après-midi)
Miércoles 10 de mayo de 2017 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

כיתבו ניתוח מודרך של אחד מן הטקסטים הבאים. בתשובתכם עליכם להתייחס לשתי השאלות המוצגות:

1.

- 5 אף שנרדמה מאוחר, התעוררה השכם בבוקר כשחשכה שרתה עדיין בבית. בטלטלת ראש קצרה גירשה את החלומות שרדפו אותה בשנתה והדליקה את המנורה הקטנה שמעליה. אור צהבהב נשפך על הכתלים ועל השידה החומה, ארון העץ הגדול נותר בצל. ערנות פשטה באיבריה, הזכירה לה שהיום הזה יהיה שונה מכל הימים. שלושים ושלוש שנה היא דוחה את הנסיעה הזאת, ובלילה האחרון ייסרה אותה ההתלבטות יותר מאי-פעם, אבל היום תיסע. היא נאנחה, חילצה עצמה מהמיטה וניגשה אל הארון. ריח הנפטאלין גירה את נחיריה, ידיה גיששו בתוך האפלה, חפרו בתוך הסדינים המקופלים ושמיכת הפוך, ואז פגעו בקרטון הקשה של קופסת הנעליים. לרגע היססה לפני ששלפה אותה מהקבר שהיתה טמונה בו כל-כך הרבה זמן. באור שהטילה מנורת הלילה הסתמנו בין ידיה סמל המגפר והציור של נעלי הבית המשובצות.
- 10 אלקה הוציאה את משקפי הקריאה שלה ממגירת השידה, התיישבה על קצה המיטה, הניחה את הקופסה על ברכיה ופתחה אותה. תכולתה ריצדה מול עיניה, ניירות, מסמכים ועוד משהו. כשהעבירה אותם לכאן לפני שנים, עשתה זאת רק לתכלית אחת – שיכסו ויסתירו את הדבר שהטמינה בתחתית. אלקה נשמה עמוק, היא שלפה מראש הערמה את הסרטיפיקט על-שם סבינה גורק. בתמונה, שערותיה שהיו אפורות כבר אז הודקו לראשה במכבנות כהות, ובין גבותיה נחרש קמט של כעס. כעס על מה שהיה, או אולי אות לבאות. התמונה הזאת העכירה את רוחה, וכך גם השם המושאל. היא הניחה את הסרטיפיקט בצד והוציאה את תעודת העולה-חדש של הסוכנות היהודית. כאן שערה כבר היה צבוע שחור, ושמה האמיתי, אלקה סטולר, הושב לה. אבל הקמט שבין הגבות בעינו עמד. זה אחר זה, בלי לתת עליהם את הדעת, שלפה פנקסי חיסכון של בנק-הפועלים, פנקס חבר ישן של קופת-חולים ומרשמים של תרופות.
- 20 רעד קל עבר בידיה כאשר הגיעה למה שחיפשה – תמונת החתונה. למה שמרה אותה? היא היתה צריכה לקרוע אותה לגזרים, עוד לפני שלושים ושלוש שנה. מי יודע, אולי היתה לה אז נבואת הלב שיבוא יום ותזדקק לה. היא קירבה אותה אל מנורת הלילה כדי לבחון אותה היטב. הנה היא עומדת לבושה שמלה ארוכה לבנה עם שרוולים תפוחים וצווארון תחרה, ההינומה מכסה את פניה, בידיה זר פרחים קטן, מימינה יושבת אמה על כיסא, רזה, קטנה וחיוורת, אביה עומד מאחוריה, ידיו מונחות על משענת הכיסא, חמותה עומדת בתווך עטופה רדיד, עוד כמה קרובים ושכן נדחקו אל התמונה, כולם לבושים חליפות כהות וחבושים מגבעות קצרות – איש אינו מחייך. והוא עומד בצמוד אליה משמאל, קשה לראות, לא כל שכן לזכור, אם חיבק אותה, אם הניח יד על מותניה או נגע קלות בגבה. אלקה מקרבת עוד את התמונה אל הנורה, סוקרת כל פרט בפניו, קווצת שיער בהירה מונחת ברישול על המצח הגבוה, האף הישר, העיניים שגם בתמונה של שחור-ולבן רואים את התכלת שהיתה בהן. ונדמה שמשוך שם איזשהו חיוך, משהו בעיניים, בזווית הפה, כן, יש שם חיוך. הרעד התגבר, היא חשה בלבה. "מנוול, מנוול, לחשה, "מה עשית לי."
- 35 אלקה מיהרה להחזיר את התמונה לקופסה והניחה מעליה את ערמת הניירות. כשקמה חשה לאות באיבריה וכבר הצטערה על התוכנית לנסוע. במטבח עמדה להכין לעצמה כוס תה חזק עם פלח לימון וקוביית סוכר כמו שהיא רגילה, כך שהבוקר הזה לא יהיה שונה יותר מדי מבקרים אחרים. בזמן שהמים בעבעו, הזליפה אל פיה כמה טיפות ולריאן כדי להרגיע את קצב הלב. וכשישבה לשתות את התה, קוביית הסוכר נתונה בין שיניה, עדיין לא נרגעה ואמרה לעצמה, איזו מטורפת אני, איזה רעיון משוגע עלה לי, זה לא בא בחשבון.

אחרי התה והלחם-חי שלה במרגרינה עם פרוסת הלקרדה הדקה, ירדה, עדיין בחלוק, לזרוק את הזבל. בחדר האשפה פגשה את דבורה זלצר, השכנה מהדירה למעלה. דבורה נתנה מבט חד בשקית הזבל שאלקה החזיקה בידיה, אבל לא העזה לומר מילה. וטוב שכך. בפעם האחרונה שהעירה לה שהשקית מטפטפת ומשאירה כתמים בחדר המדרגות, שפכה אלקה את כל תכולתה על רגליה של דבורה. זה היה לפני שש שנים ומאז רובצת ביניהן שתיקה כבדה. הסיבה היחידה שהשליכה את הזבל על רגליה ולא בפניה של דבורה היתה שעד אז היו שתיהן נוהגות בכל יום שישי, לפני כניסת השבת, לשבת אצל אלקה במרפסת לשיחת חולין על כוס תה ועוגיות מלוחות. זה הטבע של האנשים, שנים הכול בסדר ואז פתאום הם מוצאים להעיר משהו ומקלקלים והורסים הכול.

גיל אילוטוביץ, תמונות חתונה (2006)

(א) איך תיאורה של אלקה מעצב את יחס הקוראים למצבה?

(ב) באילו טכניקות משתמש הסופר כדי ליצור תחושה של מיסתוריות בקטע?

מזמור לאורית

[לאחותי, באהבה גדולה]

אחות לי קטנה ושאלות אין לה
מכנסת בבני ברק בחסות השכינה
תחת כנפיה בעל וארבעה ילדים

5 אבא למד בחדר איך להיות
קשור לרגלים של אלהים
בשואה לא ברח כי
"אתה בחרתנו" בכל הימים

10 היום לאבא אין כפה אבל
לאחותי שביס שמכניע אש מסלסלת
ומצוות צניעות על עור עטור נמשים
וקדשת שבת ודיני טהרה וגמילות חסדים

ואצלי הגן היהודי מדליק
נרות שבועה זמים
ובלב אש געגועים

15 אחותי הקטנה חוזרת
ואני אחות גדולה ותשובות אין לי.

דבי סער, תופרת מילים (2006)

(א) דונו בהצגת סיטואציית המשפחה בשיר.

(ב) דונו כיצד הגישות והרגשות של הדוברת מובעים בשיר.